

ANDREJA ŽAGARA
KULTŪRAS ATBALSTA UN
ATTĪSTĪBAS FONDS

2016.gada 15.jūlijā
Informācija medijiem

Kas kopīgs baleta zvaigznēm Mihailam Barišnikovam un Vāclavam Ņižinskim?

Dzimuši tālu no impērijas centra, mācījušies baleta skolā, sākuši deļot Marijas teātra baleta trupā, aizgājuši no tās uz neatgriešanos – tā var raksturot 20.gs. izcilo baletdeļotāju Mihaila Barišņikova un Vāclava Ņižinska jaunību, taču viņu tālāk dzīve izvērtās ļoti atšķirīga, stāsta Andrejs Žagars.

„Jaunība arī ir viss, kas mums kopīgs, tālāk mēs devāmies dažādos virzienos ar dažādiem nodomiem,” intervijā britu avīzei „The Guardian” stāstot par to, kādēļ piekritis piedalīties monoizrādē „Vēstule cilvēkam”, pērn atzina Barišņikovs.

Pēc Ņižinska dienasgrāmatas motīviem tapušo monoizrādi „Vēstule cilvēkam”, kuru īpaši izcilajam baletdeļotājam Mihailam Barišņikovam veidojis avangarda klasiķis Roberts Vilsons, varēs noskatīties Latvijas Nacionālajā operā no 3. līdz 7.augustam.

“Abu deļotāju jaunības gadu līdzīgās radošās biogrāfijas piešķir izrādei papildu spēku un dziļumu, spilgti attēļojot, cik liela nozīme mākslinieku stāstos ir liktenīgām izvēlēm, gara spēkam un cilvēkiem līdzās,” atzīst viesizrāžu organizētājs Andrejs Žagars.

Marijas teātris un baleta skola

Gan Vāclavs Ņižinskis, gan Mihails Barišņikovs baleta mākslu apguva vienā un tajā pašā mācību iestādē. Tiesa, katrā laika posmā tai bijis savs nosaukums: 20.gs. sākumā tā bija Marijas teātra skola, kas gatavoja deļotājus Krievu baletam. Gadsimta vidū – Ļeņingradas horeogrāfijas skola, bet tagad to dēvē par Sanktpēterburgas Vaganovas baleta akadēmiju. Skolā vēl joprojām esot apskatāms Ņižinska Rozes gara kostīms, kura ziedlapiņas tagad gan ir krietni pabalējušas.

Skolai ir cieša saistība ar Marijas teātri, kura baleta trupā dažādos laikos deļojis gan Ņižinskis, gan Barišņikovs. Teātris Sanktpēterburgā dibināts 18.gs. kā impēriskais balets. Vēlāk pārdēvēts par Marijas teātri, bet padomju laikā - par Sergeja Kirova Valsts akadēmisko operas un baleta teātri. Tagad teātrim atjaunots vēsturiskais nosaukums.

Lielākā slava - ārpus dzimtenes

Ņižinskis Krieviju pameta 1909.gadā, lai pēc impresārija Sergeja Djaļileva uzaicinājuma pievienotos Krievu baleta trupai Parīzē, kur viņš nodeļoja savas spilgtākās lomas un iekaroja publikas mīlestību. Interesanti, ka īsi pirms tam deļotājs ar skandālu tika patriekts no Marijas teātra, jo pēc Krievijas imperatores domām bija tērpies pārāk pieguļošā triko.

Pastāv uzskats, ka šo skandālu inscenējis pats Djaģilevs, lai panāktu Ņižinska atbrīvošanu no Marijas teātra.

Savukārt Barišņikovs no PSRS uz Kanādu emigrēja 1974.gadā baleta viesizrāžu laikā Toronto. Tas baletdejojotājam pavēra iespējas, par kurām viņš iepriekš pat nevarēja sapņot: Barišņikovs dejoja Amerikas Baleta teātrī, Ņujorkas pilsētas baletā, kā arī uz vadošajām skatuvēm visā pasaulē, vienlaikus iepazīstinot ASV iedzīvotājus ar krievu klasiskā baleta skolu.

Iecienītākie baleti, modernisms un mūsdienu deja

Vēl mācoties baleta skolā, pirmajā uzstāšanās reizē Mihails Barišņikovs dejoja ainas no Igora Stravinska baleta „Petruška”. Petruškas tēls tiek uzskatīts par vienu no spilgtākajiem Ņižinska darbiem, ko īpaši viņam bija radījis slavenais horeogrāfs Mihails Fokins. Gan Barišņikovam, gan Ņižinskim patika romantiskie baleti: Hermana Levenskjolda „Silfīda” un Ādolfa Adāna „Žizele”. Barišņikovs ir dejojis arī Fokina miniatūrbaletu „Rozes gars”.

Ņižinskis ir veidojis horeogrāfiju trijiem baletiem – „Fauna diendusa”, „Spēles” un „Svētpavasaris”, tolaik pirmo reizi piedāvājot skatītājiem modernu deju un atkāpjoties no tradicionāliem baleta kanoniem (ne velti viena no viņa iestudējumu pirmizrādēm Elizejas lauku teātrī tika agresīvi izsvilpta). Tikmēr Barišņikovs kopā ar horeogrāfu un dejotāju Marku Morisu, pievērsoties mūsdienu dejai, izveidoja „White Oak Dance Project”, kas vēlāk pārtapa par Barišņikova mākslas centru.

Interesanti, ka Ņižinska sieva Romola īsi pēc Barišņikova pārcelšanās uz rietumiem bija lūgusi viņam pabeigt „Tila Pūcēsspiegēja” horeogrāfiju, taču dejotājs atteicās, jo tajā brīdī nav bijis pārliecināts par savām iespējām to izdarīt.

Biļetes uz monoizrādi „Vēstule cilvēkam” Rīgā vēl ir nopērkamas „Biļešu serviss” tirdzniecības vietās un tiešsaistē, to cena sākot no 70 eiro.

„Vēstule cilvēkam” viesizrādes organizē „Andreja Žagara kultūras atbalsta un attīstības fonds” sadarbībā ar Aleksandru Šenkmanu un kompāniju „Riga Art Festival”. Tālrūnis uzziņām un VIP rezervācijai 27799977.

Viesizrāžu ģenerālsponsors: „Baltic International Bank”. Atbalsta: „Hotel Bergs”.

„Andreja Žagara kultūras atbalsta un attīstības fonds” dibināts ar mērķi veicināt un attīstīt augstas raudzes kultūras projektus, īpaši izceļot mūzikas un mākslas nozares, piesaistot valsts, mecenātu un Eiropas fondu finansējumu.

Papildu informācija medijiem:

Tija Ezeriņa, „Public ID Group” projektu direktore

Mob.tālr.: 29719893, e-pasts: tija.ezerina@publicid.lv